

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΥΠΟΥ

Επικοινωνία:

Γραφείο Επικοινωνίας
Τομέας Προώθησης και Προβολής, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τηλ. 22894304
ηλ. διεύθυνση: prinfo@ucy.ac.cy
ιστοσελίδα: www.pr.ucy.ac.cy

ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Λευκωσία, 17 Σεπτεμβρίου 2014

**ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ Η ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ
ΓΙΑ ΤΑ ΟΡΦΑΝΑ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ**
Ανησυχητικές διαστάσεις προσλαμβάνει το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Κύπρο

Ανησυχητικές διαστάσεις προσλαμβάνει στον τόπο μας το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας στις γυναίκες και τα παιδιά, το οποίο έχει έρθει περισσότερο στο προσκήνιο μετά την αύξηση, τα τελευταία χρόνια, των περιστατικών βίας στην οικογένεια, ενώ επιτακτική είναι η ανάγκη για σύσταση και λειτουργία, σε μόνιμη βάση, Ομάδα Άμεσης Επέμβασης, αφού οι περισσότερες δολοφονίες θα μπορούσαν να αποφευχθούν με την έγκαιρη και αποτελεσματική προστασία των γυναικών-θυμάτων και των παιδιών. Των ενδοοικογενειακών φόνων προηγείται η συστηματική κακοποίηση του θύματος από τον δράστη και μπροστά στα παιδιά για αρκετό καιρό. Ο δράστης προειδοποιεί επανειλημμένως ότι θα σκοτώσει αλλά δεν λαμβάνονται μέτρα. Τα περισσότερα ορφανά, παρόλα τα όσα έχουν υποφέρει πριν και μετά τον φόνο, συνεχίζουν να πιστεύουν στη ζωή, δημιουργούν τις δικές τους οικογένειες και θέλουν να βοηθήσουν το συνάνθρωπο τους.

Αυτά τα συμπεράσματα προκύπτουν –μεταξύ άλλων– από την πρωτοποριακή ευρωπαϊκή μελέτη του Τμήματος Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου που αφορούσε ορφανά από ενδοοικογενειακούς φόνους όπου ο πατέρας ή ο σύμβιος δολοφόνησε τη σύζυγο, πρώην σύζυγο ή τη συμβία του. Την μελέτη, η οποία ολοκληρώθηκε πρόσφατα, διεξήγαγαν, ο Καθηγητής του Τμήματος Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου Ανδρέας Καπαρδής και η μεταπτυχιακή ερευνήτρια Μαρία Κωνσταντίνου με τη συνεργασία του Τμήματος Κοινωνικών Υπηρεσιών. Συνεργάτες του Τμήματος Νομικής στην έρευνα ήταν το Τμήμα Ψυχολογίας του Second University of Naples (Ιταλία) και το Mykolas Romeris University (Λιθουανία).

Τα κυριότερα πορίσματα της έρευνας είναι τα πιο κάτω:

ΟΙ ΔΟΛΟΦΟΝΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΟΥΣ

- Την περίοδο **2001 μέχρι τα τέλη Αυγούστου 2014**, σημειώθηκαν **18 υποθέσεις** φόνων όπου ο σύντροφος σκότωσε τη σύντροφο του. Πίσω από αυτές τις υποθέσεις υπάρχουν **40 ορφανά** παιδιά/ενήλικες εκ των οποίων δύο τραυματίστηκαν και άλλα δύο σκοτώθηκαν αμέσως μετά που έγιναν μάρτυρες σε ένα από τα πιο αποτρόπαια εγκλήματα, τον θάνατο της μητέρας τους στα χέρια του πατέρα/πατριού τους.
- Οι φόνοι έγιναν με **κυνηγετικό όπλο, στρατιωτικό τυφέκιο, ή κουζινομάχαιρο**. Σε κάποιες περιπτώσεις η Αστυνομία προχώρησε σε κατάσχεση του όπλου αλλά, λόγω κενών στη νομοθεσία, μετά από κάποιες ώρες ή μέρες το παρέδωσε πίσω στον δράστη.
- Η πλειοψηφία των ζευγαριών βρίσκονταν **σε διάσταση** ή διέμεναν μαζί και βρίσκονταν σε διαδικασία χωρισμού.
- Πολύ χαρακτηριστική ήταν η ύπαρξη **παθολογικής ζήλειας** από τον άντρα.
- Κάποιοι από τους θύτες παρακολουθούνταν από **Ψυχίατρο και λάμβαναν φαρμακευτική αγωγή**.
- Σε αριθμό υποθέσεων **η δολοφονία ήταν προμελετημένη** και διεπράχθη σε απόμερες περιοχές και κυρίως χωράφια.
- Στις **8 από τις 18 περιπτώσεις οι θύτες αυτοκτόνησαν**, στις υπόλοιπες οι περισσότεροι δράστες είναι κατάδικοι στις Κεντρικές Φυλακές.
- Αριθμός παιδιών ήσαν **παρόντες στη σκηνή του φόνου** και μερικά από αυτά τραυματίστηκαν προσπαθώντας να σώσουν την μητέρα τους.

Τα αποτελέσματα της έρευνας βασίστηκαν πάνω σε προσωπικές συνεντεύξεις που λήφθηκαν από 14 ορφανά (παιδιά και ενήλικες) από εγκλήματα γυναικοκτονίας στην Κύπρο, και τα οποία είναι τα ακόλουθα:

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ ΜΕ 14 ΟΡΦΑΝΑ (ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ).

- Χαρακτηριστική είναι η **χρήση βίας στο σπίτι από τον πατέρα/συμβίο για μεγάλο χρονικό διάστημα πριν τον φόνο**, τα παιδιά είτε είναι δέκτες σωματικής βίας είτε παρακολουθούν τη μητέρα τους να κακοποιείται σωματικά και ψυχολογικά.
- Στις πλείστες περιπτώσεις **προηγήθηκαν απειλές** μέσω συγγενικών προσώπων ή μέσω των παιδιών για το τί θα ακολουθούσε. Κάποιες φορές καταγγελίες έγιναν και στην Αστυνομία.
- Η **ανάγκη για ψυχολογική στήριξη** από το κράτος είναι εμφανής στα μάτια τους αφού οι περισσότεροι (κυρίως οι ενήλικες) νοιώθουν ότι το κράτος δεν ενδιαφέρθηκε για την περίπτωση τους και η υπόθεση σταμάτησε με την καταδίκη του πατέρα τους αλλά οι ίδιοι

έπρεπε να συνεχίσουν όπως καλύτερα μπορούσαν με την ζωή τους, χωρίς καμιά ουσιαστική συμπαράσταση. Βέβαια, τα περισσότερα ανήλικα ορφανά επιβλέπονται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας.

- **Οι κοινωνικοί λειτουργοί** που έχουν την ευθύνη της φροντίδας τέτοιων ανηλικών ορφανών πολύ ευσυνείδητα κάνουν ό,τι μπορούν με τα μέσα και τις εξουσίες που διαθέτουν αλλά είναι λίγοι σε αριθμό και χρειάζονται εξειδίκευση για το πολυδιάστατο έργο που καλούνται να επιτελέσουν.
- **Δύσκολη οικονομική κατάσταση:** παιδιά που βρίσκονται υπό τη νομική φροντίδα του κράτους και βρίσκονται σε ανάδοχες οικογένειες στηρίζονται οικονομικά και ψυχολογικά από τις κρατικές υπηρεσίες. Παιδιά των οποίων τη φροντίδα έχουν αναλάβει οι παππούδες, η κατάσταση δεν είναι η ίδια αφού έχουν αναλάβει εξολοκλήρου τη στήριξη τους με αποτέλεσμα να δημιουργούνται διάφορα ζητήματα (οικονομικά, ψυχολογικά) τα οποία αδυνατούν να αντιμετωπίσουν και στερούνται ουσιαστικής στήριξης από το κράτος.
- Κίνδυνοι που πιθανόν να προκύψουν (μέσα από τα άτομα που έχουμε δει): χρόνιες διαταραχές μετα-τραυματικού στρες, αυτοκτονικές τάσεις, εγκληματικότητα, κατάχρηση ουσιών, κατάθλιψη. Σημαντική και καθοριστική στη ζωή τους είναι η σταθερή και διαχρονική στήριξη που θα λάβουν από το περιβάλλον τους αφού θα αποτρέψει σε σημαντικό βαθμό τα πιο πάνω και θα βοηθήσει τα άτομα να προχωρήσουν στη ζωή τους (όπως να δημιουργήσουν κάποια σχέση, να δημιουργήσουν οικογένεια, να σπουδάσουν, να βρουν δουλειά).

Στην πρόληψη τέτοιων επεισοδίων σημαντική είναι η συμβολή αλλά και η **αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των Υπηρεσιών** που γνωρίζουν για την ύπαρξη επικίνδυνων περιπτώσεων ενδοοικογενειακής βίας. Μεταξύ αυτών μπορεί να είναι: η Αστυνομία, τα Δικαστήρια (Επαρχιακά και Οικογενειακό Δικαστήριο), το Γραφείο Ευημερίας, οι Ψυχιατρικές Υπηρεσίες. Λόγω μη εξειδικευμένου προσωπικού σε τέτοια θέματα και υποστελέχωσης το σύστημα νοσεί, ενώ θα μπορούσαν να αποφευχθούν οι περισσότερες δολοφονίες με την έγκαιρη και αποτελεσματική προστασία των γυναικών-θυμάτων και των παιδιών.

Σημαντικές είναι οι εισηγήσεις που καταγράφονται στην έρευνα για τη λήψη μέτρων πρόληψης και αποτελεσματικής καταστολής του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας.

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ:

- Το συντομότερο δυνατό να γίνουν τροποποιήσεις στη Νομοθεσία ώστε όταν η Αστυνομία ή η Εθνική Φρουρά να κατάσχει όπλα λόγω ενδοοικογενειακής βίας ή σοβαρής απειλής για τέτοια βία, να μην επιστρέφονται στον κάτοχο τους ή αυτό να γίνεται μετά από εμπειριστατωμένη μελέτη της περίπτωσης.
- Να γίνεται πιο στενή και συνεχής παρακολούθηση αναφορών βίας στην οικογένεια από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, αξιοποιώντας και εξειδικευμένα άτομα με μερική απασχόληση ή/και εξειδικευμένους εθελοντές.
- Για να γίνει όμως αυτή η ενημέρωση και να υπάρξει σωστή ανταπόκριση, θα πρέπει να υπάρξει εκπαίδευση του προσωπικού ώστε να γνωρίζουν πώς καλύτερα να αντιμετωπίσουν τέτοια περιστατικά. Σημαντική θα μπορούσε να είναι και η συμβολή ξένων εμπειρογνομόνων στον τομέα αυτό.

- Να νομοθετηθεί η στενή και αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των προαναφερόμενων Υπηρεσιών ώστε να υπάρχει ανταλλαγή ενημερώσεων για την κάθε περίπτωση και οι παρεμβάσεις που θα γίνονται να είναι πιο αποτελεσματικές.
- Επίσης σημαντική, είναι η μελέτη σχεδίων αντιμετώπισης τέτοιων περιστατικών που εφαρμόζονται σε άλλες χώρες, καθώς και η σύγκριση τους με τις εκάστοτε πολιτικές που εφαρμόζονται στη χώρα μας. Στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας, σε εξέλιξη βρίσκεται η διαδικασία σύγκρισης νομοθεσιών και πρακτικών που ακολουθούνται στην Κύπρο, την Ιταλία και τη Λιθουανία.
- Όταν ένα διαζύγιο βρίσκεται σε διαδικασία υλοποίησης του ή φθάνει στο Δικαστήριο, οι Δικηγόροι και οι Δικαστές να είναι πολύ προσεκτικοί στο τί οδηγεί σε αυτό καθώς και πιθανές απειλές που δέχεται το θύμα και να θέτουν πρώτιστα την προστασία των θυμάτων.
- Θα ήταν καλή ιδέα να δοθούν ικανοποιητικές εξουσίες στο Οικογενειακό Δικαστήριο για την έγκαιρη και αποτελεσματική προστασία των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και να μη χρειάζεται να καταφύγει το θύμα ή κάποιος άλλος σε Επαρχιακό Δικαστήριο για να αιτηθεί προστασία ενώ μία υπόθεση εξετάζεται από το Οικογενειακό Δικαστήριο.

Η ευρωπαϊκή μελέτη, μέσα στο πλαίσιο της οποίας έχει διεξαχθεί η εν λόγω έρευνα, περιλαμβάνει στην επόμενη φάση της και την σύσταση και λειτουργία, σε μόνιμη βάση στην κάθε χώρα, Ομάδας Άμεσης Επέμβασης από εξειδικευμένα άτομα από τις συναφείς υπηρεσίες για την καλύτερη αντιμετώπιση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας, όπως έχει γίνει στον τόπο μας και για την βία στα σχολεία. Η Ομάδα θα μπορούσε να απαρτίζεται από εκπρόσωπο της Αστυνομίας Κύπρου, του Γραφείου Ευημερίας, των Ψυχιατρικών Υπηρεσιών, συναφούς ΜΚΟ και του Πανεπιστήμιο Κύπρου, να αξιοποιεί και να συντονίζει παρόμοιες ομάδες σε επαρχιακό επίπεδο και, τέλος, να έχει την εμπειρογνομosύνη να εκτιμήσει τον βαθμό επικινδυνότητας του άνδρα σε μία υπόθεση ενδοοικογενειακής βίας που απειλεί να σκοτώσει την σύζυγο ή την σύντροφο ή πρώην σύζυγο ή πρώην σύντροφο του και να λάβει άμεσα τα αναγκαία νομικά και άλλα μέτρα για την προστασία των θυμάτων.

Καταληκτικά, αναφέρεται ότι το τρέχον έτος παρατηρείται αύξηση στα περιστατικά γυναικοκτονίας όπου ο δράστης είναι ο σύντροφος. Ήδη μέχρι το τέλος Αυγούστου, τέτοιοι φόνοι έχουν φθάσει τους τρεις, αριθμός που δεν αποκλείεται να αυξηθεί αν δεν ληφθούν σοβαρά μέτρα και αν δεν επιτευχθεί ο αποτελεσματικός συντονισμός μεταξύ των Υπηρεσιών το συντομότερο δυνατό.

Τέλος Ανακοίνωσης